

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,
MARIBOR

DIPLOMSKO DELO

ROKERJI POJEJO PESNIKE

Video posnetek projekta

Kandidat: Marko Čuturilo

Študent izrednega študija

Št. indeksa: 11190170050

Program: Medijska produkcija

Mentorica: mag. Irena Bedrač

Maribor, marec 2013

IZJAVA O AVTORSTVU

Študent Marko Čuturilo, št. indeksa 111901700500, sem avtor diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. Irene Bedrač.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- Je predložena diplomska naloga izključno rezultat mojega dela.
- Sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia.
- Se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah; UL št. 16/2007; (v nadaljevanju ZAPS). Prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia skladno z njenimi pravili.
- Skladno z 32. členom ZAPS dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomske naloge na spletnem portalu šole.

Maribor, marec 2013

Podpis študenta:

ZAHVALA

Hvaležen sem za znanje, ki sem ga pridobil na Akademii v času študija medijske produkcije. V vseh ozirih so se izpolnila moja pričakovanja in z zadovoljstvom ugotavljam, da sem bogatejši za širok spekter strokovnih in vseživljenjskih znanj, ki so me vedno privlačila.

Velika zahvala gre mentorici mag. Ireni Bedrač za vsestransko pomoč pri izdelavi moje diplomske naloge. Predvsem sem ji hvaležen, da je verjela vame, me spodbujala in nesebično kazala pravo pot.

POVZETEK

Namen diplomskega dela je bil analizirati postopek produkcije dokumentiranja koncerta. Koncert se je odvijal v živo v enem od mariborskih klubov. Prav zaradi tega je bil ves postopek nekoliko zahtevnejši, saj ni bilo ponavljanj.

Ključne faze izdelave diplomskega dela so bile predvsem snemanje, montaža in finalizacija video izdelka.

Pri izdelavi diplomskega dela sem si pomagal z elektronskimi mediji, programsko opremo Adobe Premiere Pro in lastnimi izkušnjami.

Za dober video izdelek je potrebno najprej sestaviti scenarij, pravilno postaviti luči in kamere in seveda izbrati primerno programsko orodje za zajem in montažo.

Ključne besede: produkcija, dokumentiranje, montaža, finalizacija, Adobe Premiere Pro, scenarij.

ABSTRACT

ROCKERS SINGING POETS

Video recorded project

The main emphasis of the diploma paper is put on the analysis of the production process of documenting the concert. The concert was held live in one of the clubs in Maribor, therefore the whole procedure gained on its difficulty considering there was no opportunity for any repetitions.

The key phases of diploma paper were mainly focused on filming, editing and finalizing the video. According to this, I helped myself with the electronic media, software programme Adobe Premiere Pro as well as personal experience.

To realise the effectiveness in making a video you need to write a proper scenario, set up the lights and cameras on the right position and last but not least, choose appropriate software for capturing the idea and finalize it.

Keywords: production, recording, editing, finalization, Adobe Premiere Pro, scenario.

KAZALO VEBINE

KAZALO SLIK.....	7
KAZALO TABEL.....	7
1 UVOD.....	8
1.1 OPREDELITEV PODROČJA.....	8
1.2 NAMEN	8
1.3 PREDPOSTAVKE	8
1.4 METODA RAZISKOVANJA	8
2 PREDSTAVITEV PROJEKTA.....	9
2.1 PREDSTAVITEV IZVAJALCEV.....	10
3 DOKUMENTIRANJE PROJEKTA.....	16
3.1 SNEMANJE	16
3.1.1 OSVETLITEV.....	16
3.1.2 KADER, SEKVENCA, KADRIRANJE	17
3.2 MONTAŽA	19
3.2.1 ADOBE PREMIERE PRO	20
3.2.2 MONTAŽNE SPONE	22
3.2.3 ZVOK.....	23
3.3 FINALIZACIJA	24
3.3.1 TONSKI NIVOJI	24
3.3.2 PISAVA.....	24
3.3.3 POSTPRODUKCIJA.....	24
3.4 SNEMALNA KNJIGA	25
3.5 PREDSTAVITEV VIDEO DOKUMENTACIJE	26
4 OVREDNOTEV PROJEKTA	27
4.1 TERMINSKI PLAN	27
4.2 FINANČNI PLAN	28
5 ZAKLJUČEK.....	29
6 LITERATURA IN VIRI.....	30

6.1 LITERATURA.....	30
6.2 INTERNETNI VIRI.....	30

KAZALO SLIK

Slika 1: Skupina Ultra	10
Slika 2: Skupina Rukola	14
Slika 4: Katarina Avbar	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Slika 3: Matej Krajnc.....	12
Slika 5: Skupina Adam.....	13
Slika 6: Martin Ramoveš Band.....	11
Slika 7: Stranci	13
Slika 8: Joko Ono	14
Slika 9: Skupina Blutwurst.....	15
Slika 10: Osvetlitev studia.....	17
Slika 11: Kadri.....	19
Slika 12: Logo prve in zadnje verzije CS	21
Slika 13: Vmesnik Premiere Pro	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Del snemalne knjige	26
Tabela 2: Gantogram aktivnosti	27
Tabela 3: Prikaz stroškov	28

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja

Obravnaval bom temo dokumentiranje video dogodka, ki se je odvijal v živo v enem od mariborskih klubov. Temo sem izbral iz preprostega razloga, saj je vidik snemalca in montažerja hkrati dokaj nenavaden, saj sem imel ves čas v mislih postopek montaže. Če bi snemal nekdo drug, bi imel svoj vidik, ki morda ne bi ustrezal montažerju. V ospredju vsega je bilo celostno snemanje koncerta, kar je omogočalo dovolj gradiva za izvirno montažo, v kateri sem lahko izrazil subjektiven odnos do končnega izdelka.

1.2 Namen

Namen raziskave je predstaviti postopke dela od postavitve scene, luči, snemanja do končnega zajemanja s pomočjo računalniškega orodja Adobe Premiere.

1.3 Predpostavke

V slovenščini je na razpolago zelo malo priročnikov, ki obravnavajo snemanje v živo. Prav iz tega razloga sem se odločil za tematiko svoje diplomske naloge. Predpostavljam, da bom z nalogo uspel približati svoje delo, osvetliti postopke nastajanja in prikazati celosten potek dokumentiranja video dogodka. Ob vsem upam, da bom z nalogo prispeval svoj delež v slovenski kulturni prostor.

1.4 Metoda raziskovanja

Podatke sem pridobival s pomočjo šolskih učbenikov, strokovnih revij in spleta. Veliko znanja pa sem pridobil iz lastnih izkušenj

2 PREDSTAVITEV PROJEKTA

Projekt Rokerji pojejo pesnike traja že od leta 1996. Subkulturni azil Maribor je v okviru literarno-glasbenega projekta Rokerji pojejo pesnike izdal sedem zgoščenk z istim naslovom, ki vsebujejo preko 100 uglasbenih pesmi. Besedila so prispevali uveljavljeni pesniki in pesnice mlajše generacije. V zadnjem času se je na slovenski sceni pojavilo kar nekaj sorodnih projektov, ki pa so sčasoma vsi po vrsti zamrli. Rokerji, ki pojejo pesnike, pa so vztrajni, saj se akterji projekta zavedajo, da se le tista akcija, ki ima v sebi dovolj življenjske vibre in energije, da preseže čas, lahko vtisne v zavest posameznika in družbe (http://www.ljudmila.org/subkulturni-azil/RPP/o_rpp.html, 2012).

Rokerji pojejo pesnike je torej projekt, ki na svojstven način povezuje rock glasbenike in pesnike. Pot sodelovanja se prične v Subkulturnem azilu Maribor. Ta objavi pesmi pesnikov, ki jih nato posreduje glasbenikom. Njihova naloga je, da jih uglasbijo ter javno predstavijo. Izvajalci, torej glasbeniki, so predvsem garažni rock bendi, ki še niso uveljavljeni na sceni. Interpretirajo besedila umetnikov, na način, kot jih doživljajo in začutijo oni sami.

Projekt Rokerji pojejo pesnike je z leti zrasel v enega najpomembnejših slovenskih glasbenih projektov, ki mobilizira ogromno število avtorjev s področja glasbe in literature. Kompilacijski CD predstavlja le del projekta. Pred več kot petnajstimi leti, ko je bila prireditev prvič izpeljanana, si organizator ni predstavljal, da bo dobil takšne konotacije. Že takrat si je želel, da bi ga predstavljali na nacionalni RTV in v osrednjih kulturnih prostorih. Danes predstavlja ta projekt tudi enega od branikov slovenske rokofske glasbene produkcije. S tem, ko domače glasbene izvajalce »silijo« peti v slovenščini, opravljajo proces avtohtonizacije sodobne glasbene produkcije. Ta je zelo pomembna, saj gre pri tem za postavljanje na lastne noge, za odklop od kulturne odvisnosti, ki pa je kljub temu v toku s sodobnimi dogajanjem.

»(...)Avtohtona rock glasba in avtohtona sodobna kulturna produkcija sta edina rešitev za vključevanje v mednarodno tekmo sodobnih produkcijskih odnosov, za katere trdijo, da v njih kultura igra eno ključnih vlog. Za vključitev v tekmo zagotovo niso pomembni bendi, ki igrajo kopije svetovnih žanrov, pa naj še tako marljivo igrajo na evropskih in drugih turnejah. Kar bo ostalo pomembno skozi čas, kar bo imelo vrednost, bo iz drugega zvočnega in estetskega oddelka. Rokerji, ki pojejo pesnike, bodo zagotovo med tistimi, ki bodo zapisani v zgodovino slovenske rock glasbe.«

(http://www.ljudmila.org/subkulturni-azil/RPP/o_rpp.html, 2012)

2.1 Predstavitev izvajalcev

Sodelovalo je sedemnajst pesnikov in sicer: Vesna Spreitzer, Lidija Gačnik Gombač, Ivo Stropnik, Marko Samec, Rick Klaus Theis, Željko Petrovič, Bojan Tomažič, Aleš Šteger, Nino Flisar, Regina Kralj, Dejan Koban, Jožek Štucin, Vinko Möderndorfer, Jan Šmarčan, Aleš Mustar, Nevenka Miklič in Sebastian Koren.

Izvajalci, torej rokerji so še neuveljavljene glasbene skupine, ki se preko tega projekta skušajo pokazati širši javnosti ter nabrati odrskih in studijskih izkušenj. Nastopajo skupine in posamezniki iz vse Slovenije in to so:

Skupina **Ultra** je bila ustanovljena konec leta 2001. Takrat so tudi posneli pesem z videospotom *Prebudi se*, ki je bil dva meseca med prvimi tremi mesti na takratnih Videospotnicah. Po nekoliko daljšem premoru, ko se v skupini izmenja nekaj članov, se prijavijo na Festival FeNS'06 ter zmagajo s skladbo *Dan za dva*.

Po zmagi na festivalu zasedba začne sodelovanje s producentom Andreom Flego, jim doprinese v delo svojo produkcijsko mojstrovino ter poskrbi, da zazvenijo profesionalno.

Tako so skupaj poskrbeli za izdajo singlov, kot so: *Višje*, *Igra ljudi* in *Sam(a)*. Povezuje jih predvsem ljubezen do glasbe, trud za profesionalno koncertno izvedbo, avtorska glasba s slovenskimi besedili in zanimiva prepletenost štirih različnih karakterjev v svobodno celoto. (<http://www.ultra-band.net/>, 2012)

Slika 1: Skupina Ultra
Vir: <http://www.ultra-band.net/>, 2012

Katarina Avbar je iterarna komparativistka in kantavtorica rojena v Novem mestu, ki živi in dela v Ljubljani. Na glasbeni sceni je prisotna od leta 2005, ko je skomponirala glasbo za plesno predstavo »Ples ali išče se Lily Marlen«, katero je skoreografirala Rosana Hribar. Leta 2007 je nastopila je na Festivalu slovenskega šansona, leto kasneje na festivalu kantavtorske glasbe Kantfest ter na koncertih in kompilaciji Rokerji pojejo pesnike. V sodelovanju s producentom Aldom Ivančičem pa je posnela singl Odkar te ni, kateri je bila objavljena na kompilaciji Vala 202. (<http://www.lokalpatriot.si/dogodki/2012/jun/09/katarina-avbar>, 2012).

Slika2: Katarina Avbar

Vir: <http://sl-si.facebook.com/events/385241964844863/?ref=nf>, 2012

Martin Ramoveš Band

Proti koncu 2007, so trije prijatelji v Ljubljani začeli skupaj igrati pesmi, katere piše kantavtor Martin Ramoveš. Fantje nočejo pasti pod vpliv sodobnega trenda v rockovski glasbi. Prav tako niso začeli sistematično črpati iz zgodovine temveč želijo samo igrati glasbo, s katero bi se lahko poistovetili tukaj in sedaj. (<http://www.myspace.com/martinramoves>, 2012)

Slika 3: Martin Ramoveš Band

Vir: <http://www.myspace.com/martinramoves/photos>, 2012

Matej Krajnc je leta 1990 v okviru literarnih srečanj Roševi dnevi v Celju prejel prvo nagrado za kratko prozo. Nato je leta 1992 zmagal na republiškem natečaju mladih literatov kot najboljši pesnik po izboru selektorja Ferija Lainščka. Dve leti kasneje je prejel tudi prvo nagrado za sonetni venec na temo AIDS. Med leti 1999 in 2005 je delal v glasbeni redakciji na Valu 202, kot honorarni sodelavec. Leta 2001 se je pridružil še Radiu Študent, kjer je vodil samostojno oddajo. Je tudi član Društva slovenskih pisateljev in društva slovenskih književnih prevajalcev. Izdal je preko dvajset pesniških zbirk, od leta 2003 pa redno objavlja tudi prozo. Je avtor sedemindvajsetih proznih del in tridesetih knjižnih prevodov kot samostojni prevajalec ali soprevajalec. Že od nekdaj se ukvarja tudi s kantavtorstvom, pri čemer združuje svojo poezijo in glasbo. (http://sl.wikipedia.org/wiki/Matej_Krajnc, 2012)

Slika 4: Matej Krajnc

Vir: http://www.ljudmila.org/subkulturni-azil/RPP/o_rpp.html, 2012

Skupino **Adam** predstavljajo štirje glasbeniki. Cilj zasedbe je rojstvo novega glasbenega telesa pod istim imenom. Skupino sestavljajo naslednji člani: Damir Lisica–Dado (vokal), Peter Dekleva (glas in kitara), Anej Kočever (bass) in Gregor Jakac (bobni). Do sedaj so si fantje nabirali veliko izkušenj v sodelovanju s priznanimi imeni na vseh področjih glasbene produkcije, kot so: Tomaž Domicelj, Laibach, Jadranka Juras, Tinkara Kovač, Big foot mama, Gušti in Polona, Andraž Hribar, Dan D, Srečna mladina, Tide, Katalena...

(<http://ratoncrack.wordpress.com/page/16/>, 2012)

Slika 2: Skupina Adam

Vir: <http://www.kompleks.it/present-it-with-adam/>, 2012

Stranci. Celjski rokovski kvartet, ki igra že od leta 2002 v zasedbi Peter Schmidt (vokal), Matjaž Naglič (kitara), Grega Sevnik (bass), in Dare Gozdnikar (bobni). So stari člani številnih alternativnih rokovskih zasedb kot so Res nullius, The Stroj, Lokalne Pizde, Phone Box Vandals, Daddy's Pudding, Strojmachine, Baby Zdravo, AMP, Emerson... Stranci so si naredili glasbeno oznako "ljuta rokčina". Dečki so neobremenjeni s političnimi, nacionalnimi, spolnimi in drugimi posebnostmi. Stranci se izražajo z ustvarjanjem tudi v večih jezikih: slovenščini, srbohrvaščini, nemščini, angleščini in ruščini.

(<http://www.stranci.com/stranci.php>, 2012)

Slika 6: Stranci

Vir: <http://www.stranci.com/>, 2012

Joko Ono

»Kaj ostane, ko se glasbeno podobo zbrusi do samega bistva, ko se ji odvzame vso nepotrebno prtljago, zapletene vzorce in se ji povrne prvinskost? Vzporedno s tem pa se jo brez sprenevedanja, brez ovinkarjenja in brez pretvarjanja usmeri v hitre ritme in udarne drveče kitare ter podkrepi z brezkompromisnim ženskim vokalom.«

V teh opisih se prepoznavajo ljubljanska hardcore-punk zasedba Joko Ono, ki se v svoji ustvarjalnosti vrača v klasične vzorce hardcora in punka iz konca sedemdesetih začetka osemdesetih let. Zasedba, je s svojim delovanjem spontano začela delovati leta 2010. Trudijo se biti bolj izrazni, neposredni ter prepričljivi, zato uporabljajo besedila v slovenskem jeziku.

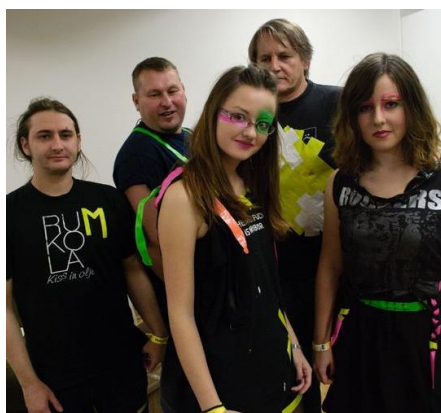
(<http://old.radiostudent.si/article.php?sid=28881&newlang=english>, 2012)

Slika 7: Joko Ono

Vir: <http://old.radiostudent.si/article.php?sid=28881>, 2012

Skupina **Rukola** je nastala leta 2005 in sicer kot projekt za nastop na Festivalu na meji. Od leta 2007, pa bend deluje zares. Z leti so razvili svojevrstno mešanico rocka, punka in rock'n'rolla, ki so z melodičnim petjem mladih vokalistk prinesli nekaj svežega v slovenski glasbeni prostor.« (<http://www.slorock.si/rukola>, 2012)

Slika 8: Skupina Rukola

Vir: Rukola

Blutwurst je zasedba treh vedrih možakarjev v postavi kitarista-vokalista Saida, basista Čune in bobnarja Alena, ki skrbijo za dobro voljo že vse od leta 1996. Njihovo glasbo bi lahko označili kot preprost, učinkovit in hudomušen punk-rock.

Zasedba pravi, da so se v zadnjih desetih letih igranja naučili izključno le žretja mesa ter pitja krvi in si tako zagotovila obstoj še vsaj petkrat toliko. Do sedaj še niso izdali nobenega albuma, saj se raje udeležijo vseh prireditev, kjer jih lepo pogostijo in jim ponudijo povračilo potnih in raznih drugih stroškov. (<http://www.pekarna.net>, 2012)

Slika 3: Skupina Blutwurst
Vir: Blutwurst

3 DOKUMENTIRANJE PROJEKTA

V mariborskem jazz klubu Satchmo se je 27. 10. 2010 odvijal koncert v živo z naslovom Rokerji pojejo pesnike. Moja naloga je bila dogodek posneti in zmontirati v enourni posnetek koncerta. Scena je bila že vnaprej postavljena.

3.1 Snemanje

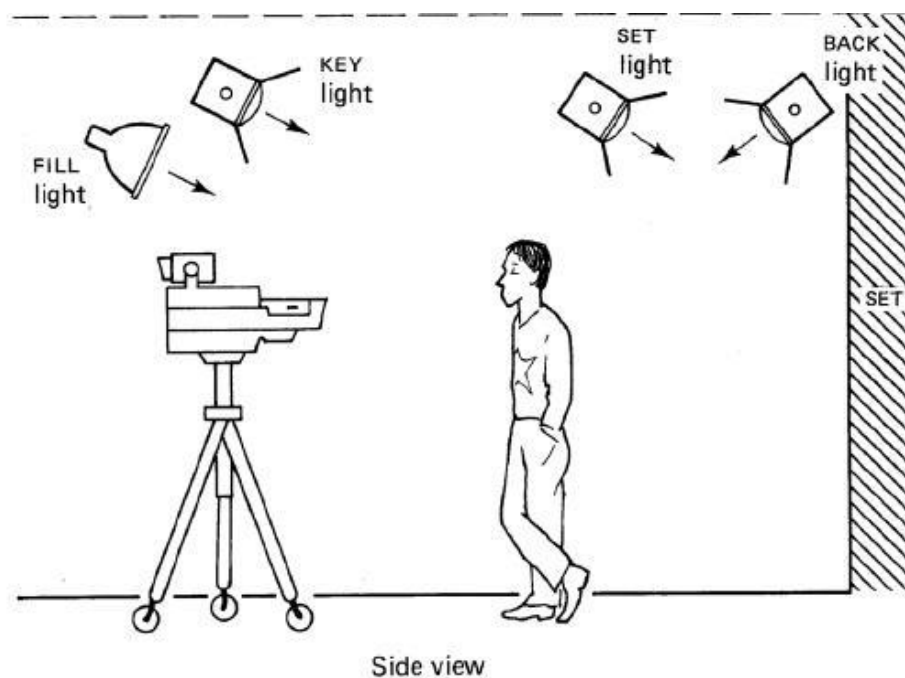
Snemanja sem se lotil z dvema digitalnima videokamera Znamke Sony, model CCD-TR502E, s 15 kratnim optičnim zoomom. Posnetki se shranjujejo na 8mm trak, kateri je v obliki mini DV kasete. Odločil sem se eno uporabiti kot statično in drugo kot dinamično kamero.

Na razpolago sem imel dve videokameri, zato sem eno uporabil kot statično za nenehno snemanje iz ene točke ter jo postavil s stojalom v desni kot prizorišča. Drugo kamero sem uporabil za dinamično. Z njo sem se prosto gibal in se odločal za snemanja različnih kadrov iz različnih kotov.

3.1.1 Osvetlitev

Najprej sem moral poskrbeti za osvetlitev scene, saj je pri snemanju svetloba ključnega pomena. V klubih, kot je ta, imajo oder za nastopajoče, kjer so postavljeni barvni reflektorji, ki ne osvetljujejo dovolj. Za snemanje sem moral postaviti močnejši reflektor.

Obvladovanje scene in izkoriščanje svetlobe je ključna snemalčeva naloga. Svetloba in senca definirata oblike.

Slika 4: Osvetlitev studia
Vir: Danilo Plazovnik, Predavanja AV produkcija, 2010

Učinek v posnetku je bolj odvisen od smeri vpadanja svetlobe v sceno kot sama količina svetlobe. Malo svetlobe povzroči snemalcu le težave s tehniko snemanja. Načeloma je osvetlitev digitalnega posnetka manj problematična kot ekspozicija klasičnega filma, ker se lahko do neke mere osvetlitev posnetka popravi naknadno.

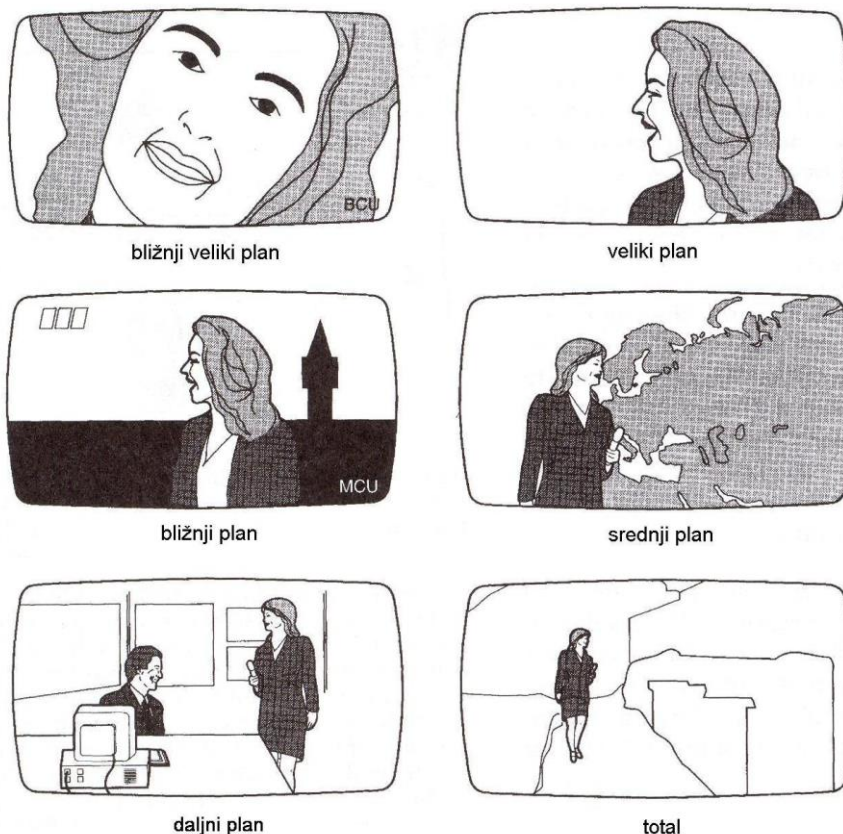
Nikakor pa se brez večjih posegov ne da popraviti slika prežganega ali podosvetljenega motiva.

3.1.2 Kader, sekvenca, kadriranje

Kader ali »oživljena fotografija«, »slika v gibanju« je osnovni specifično filmsko-televizijski izrazni element. Beseda kader (cadre) izvira iz francoščine in pomeni rob ali okvir. Dolžino kadra nam narekujejo dolžina akcije v kadru, dolžina traku v filmski ali dolžina kasete v videokameri. Najkrajši možni kader je 1/25 sekunde ali ena sličica. Najdaljši pa je tako rekoč neomejen. Kader je zapis med enim in drugim rezom. Če poenostavim; med vsakim vklopom in izklopom snemanja naredimo en kader. Dolžino, ki smo jo posneli »na terenu«, lahko pozneje v montaži krajšamo (tudi daljšamo) in s tem določimo nove »robove« kadra.

Več kadrov skupaj pa sestavljajo sekvenco, ki je samostojen pripovedni odlomek filma, katerega sestavlja več prizorov. V prizoru je prikazano časovno kontinuirano dogajanje na istem kraju v enem ali več kadrih, ki ga pokažejo iz različnih vidikov. Obstaja pa tudi možnost združitve obeh imen v kader-sekvenca. V tem primeru se pripovedno držimo pravil sekvence, a jo v celoti posnamemo v enem kadru. To je sicer veliko zahtevnejši prijem, ki, če ne »razkadriramo« sekvence, pozneje v montaži ne omogoča reza in smo primorani uporabiti celotno sekvenco ali pa jo enostavno izpustiti iz končnega izdelka. Ena od rešitev je posneti sekvenco v enem kadru, a za vsak primer (da lahko dialoge skrajšamo), posnamemo še nekaj nevtralnih kadrov (pogledi, poslušanje, detajli rok ali predmetov v rokah...), ki jih lahko pozneje koristno uporabimo v montaži.

Ena od temeljnih operacij režije je kadriranje. S kadriranjem določamo, kako, v kakšni velikosti (izbira plana) in perspektivi (spodnja, zgornja, normalna) ter s kakšno uporabo kamere (statična ali gibljiva) bo filmski prostor (z osebami in predmeti) prikazan. Če hočemo dobro kadrirati sekvenco, moramo razumeti še določene druge vidike kadra. Osnovna načela kompozicije kadra je film podedoval po stoletnih izkušnjah likovnih umetnosti, vendar je vzpostavil tudi mnogo novih kompozicijskih elementov, tako da lahko govorimo o filmski kompoziciji kadra. (http://www.mojmikro.si/v_praksi/nauci_se/kader_sekvenca_kadriranje, 2012)

Slika 5: Kadri
Vir: Danilo Plazovnik, Predavanja AV produkcija, 2010

Razlikujemo statično kompozicijo kadra (kamera je pri miru) in dinamično kompozicijo kadra (kamera se giblje). Statična kompozicija ni enaka likovni ali fotografski kompoziciji, ker so tudi v okviru statičnega kadra osebe, bitja, gibljivi predmeti, stroji... ki iz sličice v sličico spreminjajo kompozicijo danega kadra in s tem stalno rušijo oziroma gradijo novo kompozicijo. Pri komponiranju kadra si vedno prizadevamo za ohranjanje osrednje točke zanimanja, ki izvira iz logike dogajanja v kadru. Osrednjo točko ustvarimo z velikostjo plana, kompozicijo kadra, kotom ali rakurzom snemanja, gibanjem kamere, mizansceno (gibanjem igralcev v kadru), mizankadrom (gibanjem igralcev in kamere znotraj kadra), osvetlitvijo, barvo ... (http://www.mojmikro.si/v_praksi/nauci_se/kader_sekvenca_kadriranje)

3.2 Montaža

Montaža je proces v video produkciji, s katerim združimo zvok in sliko. Pri montaži določimo katere kadre bomo uporabili, jim določimo dolžino, efekte, velikost, lahko jih zasukamo in delamo z njimi karkoli.

Ko so bili vsi posnetki zbrani, sem jih prenesel na računalnik ter jih zajel s pomočjo računalniškega orodja Adobe Premiere Pro. V programu sem izbiral le najkvalitetnejše in zanimive posnetke, ki sem jih posnel s pomočjo dinamične kamere, jih rezal na kadre ter jih zlagal na časovnico po vrstnem redu, kakor se je koncert odvijal. Posnetke statične kamere sem uporabljal le za nadomeščanje manj kvalitetnih kadrov, ki sem jih posnel s kamero v gibanju.

Zgradbo video izdelka narekujeta vsebina in ideja pripovedi, naloga montažerja pa je, da združi vidna in slišna sredstva, ki jih pripravi ekipa na terenu. S končnim izdelkom gledalcu predstavi vsebino in idejo. Montaža slike je ustvarjanje pomena, ki ga objektivno v posameznih posnetkih ni, dobimo ga šele z organizacijo posnetkov posameznega audio-video izdelka. Z montažo, to je z nizanjem posameznih posnetkov, z določanjem njihovega trajanja, določimo ritem filma, njegovo sporočilo, idejo, pomen... Ustvarjanje ideje je nedvomno najpomembnejša naloga montaže.

(Purnat, 2010, 1)

Montaža je s tehničnega stališča večšina povezovanja dveh posebnih kosov traku in se nanaša na povezovanje najmanjših dveh kadrov. Podana definicija poudarja tehnični postopek, ki ga imenujemo montaža, in na to značilnost ne smemo nikoli pozabiti. Vendar montaža ni le tehnični postopek, je tudi močno sredstvo čustvenega delovanja, sredstvo, ki ima zelo malo enakovrednih v drugih umetniških disciplinah. Razvoj montaže je pripeljal do postopnega odkrivanja večplastih možnosti njene uporabe. Z montažo, to je z nizanjem posameznih posnetkov, z določanjem njihovega trajanja, določimo ritem filma, njegovo sporočilo, idejo, pomen ...

Montaža je igra s koščki posnetega časa, zlaganje slike in tona tako, da povemo zgodbo preprosto in vsem razumljivo.

Montaža je umetnost podajanja realnega časa v nerealnem.

(Purnat, 2010, 24)

3.2.1 Adobe Premiere Pro

Adobe Premiere Pro je programsko orodje za audio-video urejanje in montažo. Program je zasnovan na časovnici (timeline), na katero nizamo kadre in audio posnetke ter jih tako sestavimo v končni video izdelek.

Predhodnik programa Premiere Pro je bil Adobe Premiere, kateri je bil eden izmed prvih NLEs (non-linear editing sistem). Izdan je bil leta 1991 na Macu. Uporabljal se je vse do leta 2003, ko so izdali prvi Adobe Creative Suite in leta 2005 drugega (CS2). Na voljo sta bili dve različni verziji.

Creative Suite

Adobe Bridge

Adobe Illustrator

Adobe InDesign

Adobe Photoshop

Adobe Version Cue

Creative Suite Production Studio:

Adobe After Effects

Adobe Audition

Adobe Bridge

Adobe Encore DVD

Adobe Premiere Pro

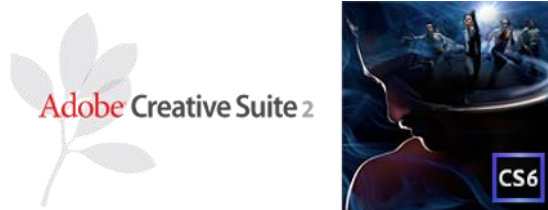
Adobe Photoshop

Adobe Illustrator

Adobe Dinamic Link

Zadnja verzija CS6, je izšla maja 2012.

(www.adobe.com,2012)

Slika 6: Logo prve in zadnje verzije CS
Vir: www.adobe.com, 2012

Vmesnik programa Adobe Premiere Pro je sestavljen iz petih manjših oken, in sicer prvo okno nam služi kot nekakšna knjižnica, ki vsebuje ves »surovi material«, to je lahko zvok, fotografije ali druge sličice, tekst in seveda video, ki ga uvozimo iz bodisi kamere ali drugega diska, bodisi iz računalnika.

Drugo okno je kot nekakšen laboratorij in je namenjen urejanju uvoženih datotek. V njem lahko poljubno režemo videoposnetke, jim dodajamo razne efekte, določamo dolžino izseka in hitrost predvajanja.

Naslednje okno vsebuje že vnaprej izdelane (za audio in video) efekte in montažne sponse, ki si jih najprej izberemo, nato pa jih enostavno s pomočjo miške primemo in povlečemo ter jih spustimo na želeno mesto na časovnici. Časovnica vsebuje več vzporednih video in prav tako audio kanalov, na katere s pomočjo miške nizamo že vnaprej izdelane kadre v drugem oknu, po zelenem vrstnem redu.

Zadnje okno nam služi za predogled že zmontiranega fima. Vsa okna se dajo poljubno večati oziroma manjšati ter razporejati po ustvarjalčevi volji.

Slika 7: Vmesnik Premiere Pro
Vir: Lasten

3.2.2 Montažne sponse

Montaža, bodisi filmska bodisi televizijska, pomeni spajanje, vezavo, nizanje posamičnih posnetkov. Dva posnetka se lahko med seboj povežeta na več načinov. Način prehoda iz posnetka v posnetek usmerja tudi gledalčevo doživljanje. Najpogostejši prehodi so rez, preliv in odtemnitev/zatemnitev.

(Purnat, 2010, 26)

Rez je montažna spona, ki nastane z lepljenjem posnetka k posnetku. Časovno in prostorsko lahko poveže različne izseke iz posnete resničnosti. Hipna zamenjava posnetkov pri povezovanju z rezom sili gledalca, da vzporeja vsebine posnetkov med seboj. Preliv je montažni postopek, ko slika in ton enega posnetka počasi bledita, medtem ko se hkrati pojavljata slika in zvok naslednjega. Označuje potek časa.

Zatemnitev je postopno izginevanje prizora v temo, odtemnitev pa postopno prevladovanje svetlobe, ki izriva temo. Zatemnitev zaključuje prizor, odtemnitev pa odkriva nov prizor. Vsebinsko loči eno miselno enoto od druge.

(Purnat, 2010, 26)

3.2.3 Zvok

Po mnenju psihologov velja, da kar 90% vseh informacij, ki jih sprejemamo iz okolja, sprejmemo kot vidni vtis- kot sliko in le 5% kot zvok (preostalih 5% gre na račun ostalih čutov skupaj). Za celovito televizijsko upodobitev pa ta podatek ne velja. Zvok je za televizijo vsaj tako pomemben kot slika. Televizijska upodobitev je namreč slikovno-zvokovna enotnost, celota, ki jo lahko nepozornost do ene ali druge sestavine povsem razvrednoti. Prostora brez zvoka ni-odsotnost zvoka v prostoru nas zmede, vznemiri, deluje na nas izrazito nelagodno- čutimo pomanjkanje informacij.

Ena najpomembnejših prvin televizijskega zvoka je človeška beseda. Po oblikovni plati je ta lahko notranji monolog, dialog in polilog. Tako kot slika naj ima tudi zvok eno samo težišče. Stavki naj vsebujejo le en poudarek, tako imenovan logični akcent. Šumi in zvočni učinki so druga pomembna sestavina televizijske upodobitve. Ustvarjajo občutek prostora in njegovih razsežnosti pa tudi njegove snovnosti. Gledalcu moramo posredovati le tiste zvoke iz okolja, ki so za dejanje, dogajanje, razumevanje vsebine nujno potrebni ter izločiti vse tiste zvoke, ki bi utegnili zmotiti ali zbegati gledalčevo pozornost.

Tretja pomembna prvina televizijskega zvoka je glasba. Glasba lahko nadomešča naravne šume in zvoke, po vsebinski plati pa je lahko objektivna ali subjektivna. Naloga glasbe je, da učinkuje na nas predvsem po čustveni plati, zato po navadi določa razpoloženje vseh prizorov.

(Purnat, 2010, 23)

3.3 Finalizacija

Finalizacija je zaključni element v video produkciji. Ko smo zadovoljni s končnim izgledom filma, opravimo še tako imenovano finalizacijo, v katero spada poravnava tonских nivojev, napisi in postprodukcija s kakšnim programom, ki je kompatibilen z Adobe Premiere Pro

3.3.1 Tonski nivoji

Za tonsko obdelavo sem uporabil programsko orodje Adobe Audition. s pomočjo katerega sem počistil veliko šumov, pokov in ostalih neželenih zvokov, ki bi lahko gledalca-poslušalca motili. Ves audio zapis sem kasneje v montažnem programu poravnal na -6dB, kar je optimalno za video izdelke.

3.3.2 Pisava

Za prireditev Rokerji pojejo pesnike so bili izdelani plakati, zato sem se odločil uporabiti pisavo iz tega plakata, ki sem našel v bogati knjižnici programa Adobe Premiere Pro.

Izdelava pisave je dokaj enostavna, vendar sem se odločil za gibajočo pisavo, ki daje videz, kot bi prišla iz plakata. Torej napis na plakatu naenkrat oživi in začne »lesti« iz njega. Med tem se ves čas veča in usmerja proti središču zaslona.

To sem naredil s pomočjo efekta Motion, v katerega sem vstavljal vrednosti za velikost in pozicijo pisave v določenem trenutku.

3.3.3 Postprodukcija

Postprodukcija je eden bistvenih elementov celotnega produkcijskega procesa določenega video projekta. Ko je film posnet, smo tako rekoč šele na polovici. Postprodukcija je faza, ki se odvija po samem snemanju filma. Zajema snemanje in obdelavo audio zapisa, obdelavo filmov, fotografij, izdelavo vizualnih efektov in 3D animacij, barvno korekcijo itn. Postprodukcija je splošen termin za vse faze produkcije, ki se zgodijo po že posnetem videu, s postprodukcijo pa se izdelek, tako video kot audio, zaključi in oblikuje v končni »master«.

(<http://www.genspot.com/blog-10995/postprodukcija-kaj-je-to.aspx>, 2012)

3.4 Snemalna knjiga

Snemalna knjiga predstavlja končno stopnjo režije. Zajema scenarij z razčlenitvijo kadrov in opomb glede opreme in lokacij snemanja. Predvsem pa gre za zaporedje dialogov z oznakami za snemanje in režijo, ki zajemajo velikost planov, gibanje kamere, snemalne kote in povezave med prizori. V tabeli je prikazana snemalna knjiga projekta Rokerji pojejo pesnike.

		TC IN: 00:00 TC OUT: 00:03	Uvodni napis
		TC IN: 00:04 TC OUT: 00:06	Nalov projekta
		TC IN: 00:08 TC OUT: 00:15	Plakat, z rotirajočim napisom o času in kraju dogodka, ki se približuje
		TC IN: 00:16 TC OUT: 00:25	Bližnji plan organizatorja, ki pozdravi prisotne. Nato se kamera oddaljuje do totala. (dinamična kamera)
		TC IN: 00:26 TC OUT: 00:33	Najava nastopajočega. Plakat. Iz plakata se poveča napis prvega nastopajočega v ozadju glasba le-tega.
		TC IN: 00:34 TC OUT: 00:41	Total nastopajočih (dinamična kamera)

	TC IN: 00:42 TC OUT: 00:48	Preliv v detajl nekje na rob prizorišča in počasen pomik na levo do detajla na kitarista, kjer sta vidna le roka in del kitare (dinamična kamera)
	TC IN: 00:49 TC OUT: 01:13	Total banda (dinamična kamera)
	TC IN: 01:13 TC OUT: 01:33	Spodaj drsi napis z imenom izvajalca in avtorja besedila
	TC IN: 01:34 TC OUT: 02:09	Total banda spremembe rakurza (dinamična kamera)
	TC IN: 02:10 TC OUT: 02:17	Sprememba zornega kota (statična kamera)
	TC IN: 02:18 TC OUT: 02:33	Počasen zasuk kamere po prizorišču, da ujame vse prisotne. (dinamična kamera)

Tabela 1: Del snemalne knjige
Vir: Lasten

3.5 Predstavitev video dokumentacije

Predstavitev video dokumentacije je potekala na spletni strani Subkulturnega azila Maribor in na <http://www.youtube.com/watch?v=3k5DlKo8Ydw>

4 OVREDNOTEV PROJEKTA

Izdelava video dokumentiranja koncerta je terjala veliko časa za priprave. Potrebno si je bilo predhodno ogledati prostor ter načrtovati postavitev kamer tako, da bi čim manj ovirale obiskovalce in nastopajoče ter obratno, da le-ti ne bi ovirali snemalcev. Ogledati si je bilo potrebno še reflektorje na odru ter se prepričati, ali oddajajo dovolj svetlobe za kvalitetne posnetke.

Ugotovil sem, da bo potreben še dodaten 800W reflektor s temperaturo svetlobe 3200K. Sposodil sem si še dve VHS kameri ter jima splaniral pozicije. Dolžina koncerta je bila predvidena na dve uri, zato sem potreboval vsaj dvakratno dolžino traku za snemanje, to je štiri kasete po 60 minut. Od organizatorja sem zahteval še pomočnika za nadzor statične kamere, in sicer za menjavo kaset ter za nadzor nad porabo akumulatorja.

4.1 Terminski plan

	Aktivnost v dnevih	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	PRIPRAVE									
2.	SNEMANJE									
3.	UREJANJE ZVOKA (Adobe Audition)			Au						
4.	MONTAŽA (Adobe Premiere Pro)			Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr
5.	POSTPRODUKCIJA (Adobe Media Encoder)									En

Tabela 2: Gantogram aktivnosti

Vir: Lasten

4.2 Finančni plan

Stroški za izvedbo video dokumentiranja so se nanašali na plačilo montažerja, snemalca in njegovega pomočnika, izposoja opreme ter nabavo video kaset.

Za projekt se je torej porabilo 345 €, kar je v primerjavi s podobnimi projekti nizko, saj je šlo za nekomercialen projekt, pri katerem smo se predvsem učili.

STROŠKOVNO MESTO	OPIS	EUR
Nabava materiala	Video kasete, prazen DVD	20
Izposoja opreme	Kamere, reflektor, stativ	60
Snemanje	Honorar	150
Montaža	Honorar	100
Kilometrina	Lasten prevoz na dogodek	15
SKUPAJ		345

Tabela 3: Prikaz stroškov
Vir: Lasten

5 ZAKLJUČEK

V diplomskem delu sem se spoznal tako z osnovnimi pojmi produkcije videa kot tudi z dejanskimi postopki s področja snemanja in montaže.

Moj namen je bil širši množici predstaviti postopek izdelovanja dokumentarnega filma in upam, da mi je uspelo.

Skozi teorijo pristopa k video produkciji sem se osredotočil na poznavanje osnovnih korakov, ki sem jih povzel iz strokovnih virov. Ob tem sem naletel na ovire, saj je zelo malo razpoložljive literature o tem v slovenskem prostoru zato sem bil primoran poiskati tujo literaturo, ki mi je služila kot opora pri povzemanju teoretičnih dejstev.

V nadaljevanju sem z empirično metodo opisal potek nastanka video izdelka od samega začetka skozi vse faze nastajanja do končnega produkta.

Upam, da sem zastavljeni cilj diplomske naloge dosegel, torej da sem uspel povzeti celosten pristop, ki me je vodil skozi moje delo do nastanka dokumentarnega filma Rokerji pojejo pesnike. Pri delu sem uporabil vsa znanja, ki sem jih v času študija pridobil in usvojil.

6 LITERATURA IN VIRI

6.1 Literatura

1. Cook, P.: *Knjiga o filmu*, Umco: Slovenska kinoteka, Ljubljana, 2007.
2. Droblas, A. in Greenberg S.: *Adobe premiere pro 2 bible*, Wiley Publishing, Hoboken, 2002.
3. Fraser, P. in Oram, B.: *Teaching digital video production*, BFI Education, London, 2003.

6.2 Internetni viri

1. www.adobe.com, 2012
2. <http://www.astrokactus.com/DigitalPhotography/Fotografija/Osvetljevanje.html>, 2012
3. <http://www.e-fotografija.si/templates/?a=824&z=1&page=2>, 2012
4. <http://www.e-fotografija.si/templates/default.aspx?a=313&template=print-article1.htm>, 2012
5. <http://www.genspot.com/blog-10995/postprodukcija-kaj-je-to.aspx>, 2012
6. <http://www9.georgetown.edu/faculty/irvinem/theory/Bourriaud-Postproduction2.pdf>, 2012
7. http://www.ljudmila.org/subkulturni-azil/RPP/o_rpp.html, 2012
8. <http://www.lokalpatriot.si/dogodki/2012/jun/09/katarina-avbar>, 2012
9. http://www.mojmikro.si/v_praksi/nauci_se/kader_sekvenca_kadriranje, 2012
10. http://www.mojmikro.si/v_praksi/nauci_se/kader_sekvenca_kadriranje, 2012
11. <http://www.myspace.com/martinramoves>, 2012
12. <http://old.radiostudent.si/article.php?sid=28881&newlang=english>, 2012
13. <http://www.pekarna.net>, 2012
14. http://rapidlibrary.com/files/avdio-video-produkcija-bedrac-cuckovpatkovic-plazovnik-purnat-pdf_ulzqqw9xzri89on.html, 2012
15. <http://ratoncrack.wordpress.com/page/16/>, 2012
16. <http://www.slorock.si/rukola>, 2012
17. <http://www.stranci.com/stranci.php>, 2012
18. <http://www.ultra-band.net/>, 2012
19. http://sl.wikipedia.org/wiki/Matej_Krajnc, 2012

Priloga: DVD »Rokerji pojejo pesnike«